

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 41/2011-26

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. februára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti M., a. s., B., zastúpenej advokátkou Mgr. G. H., B., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd osvedčením o dedičstve vydaným notárkou JUDr. A. Š. ako súdnou komisárkou na základe poverenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 30 D 283/2007, Dnot 116/07 z 2. novembra 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti M., a. s., o d m i e t a pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. decembra 2010 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti M., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou Mgr. G. H., B., ktorou namieta porušenie svojich základných práv

podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) osvedčením o dedičstve vydaným notárkou JUDr. A. Š. ako súdnou komisárkou na základe poverenia Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 30 D 283/2007, Dnot 116/07 z 2. novembra 2010 (ďalej len „osvedčenie o dedičstve“). Podaním doručeným ústavnému súdu 3. januára 2011 bola sťažnosť sťažovateľky doplnená.

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva: «Sťažovateľ si ako konkurzný veriteľ uplatňoval svoju splatnú pohľadávku v celkovej výške 615.582,43 Eur... v konkurznom konaní na majetok Ing. M. Š... vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod č. k.: 27-24 K 68/97, v ktorom pravosť a výška pohľadávky Sťažovateľa bola uznaná na prieskumnom pojednávaní dňa 3. 6. 1999 v plnom rozsahu aj s právom na oddelené uspokojenie z titulu jej zabezpečenia záložným právom. V zmysle rozvrhového uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 08. 08. 2006, č. k. 27-24K 68/97-436 mal byť Sťažovateľ uspokojený sumou celkovo 268.694,56 Eur.... Predmetné rozvrhové uznesenie bolo v odvolacom konaní zrušené uznesením Najvyššieho súdu SR 28. 09. 2006. sp. zn. 2 Obo 246/2006.

Nakoľko úpadca Ing. M. Š... zomrela počas konkurzného konania, bolo konkurzné konanie vedené na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod č. k.: 27-24 K 68/97 zrušené uznesením Krajského súdu... 06. 11. 2006 skôr ako stihol konkurzný súd o rozvrhu výťažku zo speňaženia majetku konkurznej podstaty opätovne rozhodnúť.

Sťažovateľ si následne prihlásil svoju splatnú pohľadávku v celkovej výške 615.582,43 Eur do konania o dedičstve po poručiťke Ing. M. Š... vedeného Okresným súdom v Žiline pod č. k.: 30D 283/2007, ktorého vykonaním bol súdom poverený ako súdny komisár JUDr. A. Š., notárka...

S poukazom na preukázateľné predĺženie dedičstva nepochybne vyplývajúce z rozvrhového uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 08. 08. 2006, č. k. 27-24K 68/97-436, podľa ktorého boli uspokojené pohľadávky veriteľov iba čiastočne, navrhol Sťažovateľ ako účastník dedičského konania prostredníctvom svojho právneho zástupcu

podaním zo dňa 08. 08. 2008 likvidáciu dedičstva. Týmto procesným návrhom Sťažovateľa sa súd a ani poverený súdny komisár v priebehu dedičského konania nijakým spôsobom nezaoberali a ani o ňom nerozhodli...

dňa 08.11. 2010 bol Sťažovateľovi doručený list... A. Š. zo dňa 2. 11. 2010 s oznámením, že dedičské konanie po poručiťke bolo právoplatne ukončené osvedčením o dedičstve dňa 2. 11. 2010 a zároveň, že pohľadávku prihlásenú do dedičského konania veriteľom Majetkový Holding, a. s. dedičia neuznali.

V nadväznosti na uvedené Sťažovateľ ako účastník dedičského konania podaním zo dňa 09. 11. 2010 v znení jej doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 požiadal konajúci súd o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn. 30D/283/2007 podľa § 175zca ods. 4 OSP a tiež požiadal o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP...

Dňa 29. 11. 2010 bol Sťažovateľovi zo strany konajúceho súdu doručený list označený ako „Odpoveď na žiadosť“ a datovaný k 22. 11. 2010, z obsahu ktorého vyplýva, že konajúci súd odmieta žiadosť spoločnosti M., a. s. zo dňa 09. 11. 2010 v znení jej doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn. 30D/283/2007 a o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP. Konajúci Okresný súd... uvádza, že spoločnosť Majetkový Holding, a. s. nie je osobou oprávnenou na podanie žiadosti o pokračovanie v dedičskom konaní a návrhu na zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP nakoľko dedičia neuznali prihlásenú pohľadávku spoločnosti Majetkový Holding, a. s. a spoločnosť M., a. s. tak prestala byť účastníkom dedičského konania.

Z dôvodu, že list Okresného súdu v Žiline označený ako „Odpoveď na žiadosť“ a datovaný k 22. 11. 2010 nespĺňal základné zákonné formálne a obsahové náležitosti súdneho rozhodnutia. Sťažovateľ vyzval konajúci súd podaním zo dňa 29. 11. 2010 na vydanie riadneho procesného rozhodnutia o žiadosti Sťažovateľa zo dňa 09. 11. 2010 v znení jej doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn. 30D/283/2007 a o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP, a to vo forme uznesenia podľa § 167 zákona č. 99/1963 Zb.

Nakoľko ani v nasledujúcich dňoch nebolo Sťažovateľovi doručené súdne rozhodnutie, ktoré by splňalo formálne a obsahové náležitosti riadneho uznesenia podľa § 167 a nasl. OSP a ktorým by bola odmietnutá žiadosť Sťažovateľa zo dňa 09. 11. 2010 v znení jej doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn.

30D/283/2007 a o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP, Sťažovateľ podaním zo dňa 09. 12. 2010 podal z dôvodu právnej istoty proti rozhodnutiu Okresného súdu v Žiline označenému ako „Odpoveď na žiadosť“ a datovanému k 22. 11. 2010, sp. zn. 30D/283/2007 o odmietnutí žiadosti Sťažovateľa zo dňa 09. 11. 2010 v znení jej doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn. 30D/283/2007 a o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP, aj odvolanie.»

Sťažovateľka je toho názoru, že «... napádané Osvedčenie o dedičstve... je poznačené svojvôľou a arbitrárnosťou a jednoznačne porušuje základné práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách.

Konajúcemu súdu i súdnemu komisárovi bola v dedičskom konaní známa skutočnosť, že dedičskému konaniu po poručiťke Ing. M. Š... vedenému Okresným súdom... pod č. k.: 30D 283/2007, predchádzalo konkurzné konanie na majetok poručiťky...

Podľa § 44 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení platnom do 31. 01. 1998, t. j. v znení platnom pre konkurzné konanie pod sp. zn. 27-24 K 68/97 (ďalej len „ZKV“), „Ak úpadca zomrel v priebehu konkurzu, pohľadávky veriteľov sa vyporiadajú v rámci prejednávania dedičstva primerane podľa tohto zákona.“

Je nepochybné, že citované ustanovenie § 44 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení platnom do 31. 01. 1998, ktoré predstavuje lex specialis k ustanoveniam o dedičskom konaní obsiahnutým v zákone č. 99/1963 Zb., priznáva postavenie účastníka dedičského konania (v zmysle § 175b druhá veta OSP je účastníkom dedičského konania aj veriteľ, ktorého pohľadávka sa vyporiadava) všetkým konkurzným veriteľom a neumožňuje dedičom akýmkoľvek spôsobom popierať alebo spochybňovať pohľadávky konkurzných veriteľov. Pohľadávky konkurzných veriteľov, prihlásených do dedičského konania, musia byť v dedičskom konaní po zomretom úpadcovi bez ďalšieho vyporiadané primerane podľa ustanovení zákona č. 328/1991 Zb.

S poukazom na vyššie uvedené je absolútne nepochybné, že v zmysle ustanovenia § 44 ods. 2 ZKV v spojitosti s ustanovením § 175b druhá veta OSP má Sťažovateľ, ktorý bol konkurzným veriteľom s uznanou pohľadávkou, zo zákona postavenie účastníka dedičského

konania, pričom jeho pohľadávka musí byť v dedičskom konaní vyporiadaná primerane podľa ustanovení zákona č. 328/1991 Zb.!!

Vzhľadom na uvedené je zrejmé, že pokiaľ súdny komisár JUDr. A. Š. pri prejednaní dedičstva po poručiťelke Ing. M. Š. pohľadávku Sťažovateľa nezaradila do pasív dedičstva a nevyporiadala primerane podľa ustanovení zákona č. 328/1991 Zb., potom postupovala v dedičskom konaní po poručiťelke Ing. M. Š., vedenom Okresným súdom v Žiline pod č. k.: 30D 283/2007 v rozpore so zákonným ustanovením § 44 ods. 2 zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení platnom do 31. 01. 1998.

Sťažovateľom napádané osvedčenie o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010, vydané súdnym komisárom na pojednávaní dňa 02. 11. 2010 bez predvolania a bez súhlasu Sťažovateľa ako účastníka konania a nepochybne v rozpore s ustanovením § 44 ods. 2 ZKV, t. j. zjavne vydané v rozpore s normami procesného a hmotného práva, je prejavom absolútnej svojvôle a arbitrárnosti zo strany súdom povereného súdneho komisára. Napádané rozhodnutie tak bezprecedentným spôsobom porušuje základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Sťažovateľ mal snahu riešiť porušovanie svojich základných práv využitím svojich procesných práv a podaním zo dňa 09. 11. 2010 v znení jeho doplnenia zo dňa 15. 11. 2010 požiadal konajúci súd o pokračovanie v konaní o dedičstve pod sp. zn. 30D/283/2007 a o zabezpečenie dedičstva podľa § 175e OSP. O procesnom návrhu Sťažovateľa však konajúci Okresný súd v Žiline do dnešného dňa nerozhodol formou riadneho procesného rozhodnutia v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších predpisov a tento riadny procesný návrh odmietol iba neformálnym listom označeným ako „Odpoveď na žiadosť“ a datovaným k 22. 11. 2010, ktorý nespĺňa základné zákonné formálne a obsahové náležitosti súdneho rozhodnutia.

Týmto postupom konajúceho súdu v predmetnej veci bola Sťažovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom a rovnako tiež možnosť uplatňovať ďalšie riadne a mimoriadne opravné prostriedky, čím tak naďalej dochádza k bezprecedentnému porušovaniu až absolútnemu potieraniu základných práv Sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces.

Na tomto mieste si osobitne dovoľujeme upozorniť, že Okresný súd v Žiline formálne deklaruje právoplatnosť Osvedčenia o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 sp. zn. 30D/283/2007, Dnot 116/07 a považuje toto Osvedčenie o dedičstve za právoplatné dňom 02. 11. 2010, no napriek tomu odmietol Sťažovateľovi vyznačiť na napádanom Osvedčení o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 doložku právoplatnosti, a to bez uvedenia akéhokoľvek právne relevantného dôvodu.».

Sťažovateľka na záver uvádza: «Osobitne si dovoľujeme upozorniť, že Sťažovateľ sa pokúsil proti Osvedčeniu o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 vydanému súdnym komisárom JUDr. A. Š. v dedičskom konaní vedenom Okresným súdom v Žiline sp. zn. 30D/283/2007, Dnot 116/07 uplatniť riadny opravný prostriedok v zmysle 175zca ods. 4 OSP a § 38 ods. 2 OSP, tento však bol zo strany Okresného súdu v Žiline neformálne odmietnutý listom označeným ako „Odpoveď na žiadosť“ a datovaným k 22. 11. 2010 bez toho, aby o tomto procesnom návrhu Sťažovateľa vydal Okresný súd v Žiline riadne procesné rozhodnutie. Sťažovateľovi tak bola odňatá zo strany Okresného súdu v Žiline možnosť konať pred súdom a uplatniť riadny opravný prostriedok voči napádanému Osvedčeniu o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 vydanému súdnym komisárom JUDr. A. Š. v dedičskom konaní vedenom Okresným súdom v Žiline sp. zn. 30D/283/2007, Dnot 116/07.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol týmto nálehom:

„Základné právo spoločnosti M., a. s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach a základných slobodách, právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 k Európskemu dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd boli Osvedčením o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 vydaným súdnym komisárom JUDr. A. Š. v dedičskom konaní vedenom Okresným súdom v Žiline pod sp. zn. 30D/283/2007, Dnot 116/07 porušené.

Osvedčenie o dedičstve zo dňa 02. 11. 2010 vydané súdnym komisárom JUDr. A. Š. v dedičskom konaní vedenom Okresným súdom v Žiline pod sp. zn. 30D/283/2007, Dnot 116/07 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Okresný súd v Žiline je povinný zaplatiť Sťažovateľovi náhradu trov konania vo výške 2.293,82 Eur.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Konanie o sťažnostiach je bližšie upravené predovšetkým v § 49 až § 56 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľka v sťažnosti namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu osvedčením o dedičstve.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd je založená na základe princípu subsidiarity. Zo subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplýva, že ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľka sa môže domôcť ochrany svojho základného práva alebo slobody využitím jej dostupných a aj účinných právnych prostriedkov pred iným orgánom verejnej moci, odmietne takúto sťažnosť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na prerokovanie (mutatis mutandis napr. I. ÚS 103/02, I. ÚS 269/06). Z uvedeného vyplýva, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy prislúcha ústavnému súdu právomoc zaoberať sa namietaným porušením základného práva alebo slobody za predpokladu, že právna úprava takémuto právu neposkytuje účinnú ochranu (mutatis mutandis I. ÚS 78/99). Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky je okrem iného aj opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých sa namieta, a ktorý jej umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojich základných a iných práv.

Podľa § 175zca ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku účastník môže do 15 dní od prevzatia osvedčenia o dedičstve požiadať súd o pokračovanie v konaní o dedičstve podľa § 175l až 175z. Ak žiadosť nie je včas podaná, osvedčenie o dedičstve nadobudne účinky právoplatného uznesenia o dedičstve [§ 175q ods. 1 písm. a) až c), § 175l a 175o]; včas podanou žiadosťou osvedčenie o dedičstve stráca platnosť a súd pokračuje v konaní bez zreteľa na jeho vydanie.

Z citovaného ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vyplýva, že osvedčenie nadobudne platnosť, iba ak účastník konania včas nepožiadala súd o pokračovanie v konaní o dedičstve. Účastník dedičského konania tak má vo vzťahu k osvedčeniu o dedičstve opravný prostriedok vo forme žiadosti o pokračovanie v dedičskom konaní. Sťažovateľka vo svojej sťažnosti tvrdí, že je účastníčkou dedičského konania, a teda že mala aj právo podať žiadosť o pokračovanie v dedičskom konaní, a zároveň uvádza, že takúto žiadosť podala. Vzhľadom na takéto tvrdenie sťažovateľky a s poukazom na princíp subsidiarity,

ktorý sa pri rozhodovaní ústavného súdu o sťažnostiach uplatňuje, bolo potrebné sťažnosť odmietnuť v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci.

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť tiež tú skutočnosť, že v prípade, ak by sťažovateľka účastníčkou dedičského konania nebola, tak ako to tvrdí okresný súd, a teda by nebola oprávnená na podanie žiadosti o pokračovanie v konaní o dedičstve, musel by ústavný súd v zmysle § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľky taktiež odmietnuť z dôvodu, že takáto sťažnosť by bola považovaná za sťažnosť podanú neoprávnenou osobou.

Ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľka sa v petite sťažnosti domáhala vyslovenia porušenia svojich základných a iných práv osvedčením o dedičstve a jeho zrušenia ústavným súdom.

V odôvodnení sťažnosti sťažovateľka síce uvádza, že okresný súd jej svojím postupom pri vybavovaní žiadosti o pokračovanie v dedičskom konaní odňal možnosť konať pred súdom, a tým porušil jej základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, avšak v petite sťažnosti sa už sťažovateľka nedomáhala toho, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základných a iných práv postupom okresného súdu pri vybavovaní žiadosti o pokračovanie v konaní o dedičstve.

V sťažnosti je výrazne oddelený petit od jej ostatných častí. Ústavný súd je podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný návrhom na začatie konania. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje najmä na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľka domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľka domáha v petite sťažnosti (m. m. III. ÚS 2/05, II. ÚS 19/05), keď navyše znenie petitu sťažnosti vzhľadom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky nemá ústavný súd dôvod spochybňovať.

V danom prípade to znamenalo, že ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť iba v rozsahu korešpondujúcom s návrhom na rozhodnutie vo veci samej (petitom).

S prihliadnutím na tieto skutočnosti tak nebolo možné, aby ústavný súd preskúmal postup okresného súdu pri vybavovaní žiadosti sťažovateľky o pokračovanie v konaní o dedičstve a následne prípadne vyslovil porušenie jej základných a iných práv týmto postupom okresného súdu.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších požiadavkách sťažovateľky uplatnených v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. februára 2011